

Пагадзіцеся, пэўны час культура Карэліччыны знаходзілася ў ценю Мірскага замка. Апошні нагадвае турыстычна прывабны анклаў рэспубліканскага значэння ў межах, падавалася б, шараговага раёна. Прызнаюся, і мне — яшчэ перад паездкай — гэты куток Гродзеншчыны нагадаў таямнічы зваротны бок Месяца, які толькі чакае свайго скрупулёзнага даследчыка. Пасля паездкі зазначу з поўнай адказнасцю: “Не толькі чакае!” Які ўжо год запар мясцовыя работнікі культуры рэалізуюць ідэі, вартыя самага падрабязнага разгляду. Дарэчы, і пралікі тут вельмі сімптоматычныя, таму таксама заслугоўваюць не менш грунтоўнага аналізу ў маштабах краіны.

Яўген РАГІН, Мінск — Карэліцкі раён — Мінск / Фота аўтара

Увасабленне ідэй

ВЫЙСЦІ З ЦЕНЮ

З гэтай звыклай для нас тэмы і пачнём. Ідэі-брэнды павінны былі пераканаць турыстаў (і не толькі), што на зваротным баку Месяца ёсць жыццё, вартае ўсебаковай увагі. Значыць, ідэі патрэбны яркія, здольныя падфарбаваш шэры будзень. Кішталі той, што прапанаваў калісьці адзін з зухаватых жыхароў вёскі Парыж, што на Пастаўшчыне Віцебскай вобласці: “А давайце назавём гэтыя палі Елісейскімі, але засеём іх гуркамі!”

На Карэліччыне ідэі не такія эпатажныя. І самае галоўнае: яны пачалі ўжо дзейнічаць. Давайце разбяромся з кожнай пакароўка.

Ваенна-гістарычны фестываль “Мір — 1812”. Рэканструкцыя рэальнага бою пад Мірам паміж расійскімі і французскімі войскамі 9 ліпеня. Той шчаслівы выпалак, калі супалі жаданні вобласці, раёна і рэканструктараў. Несумненна і роля мясцовых работнікаў культуры. Леташні фест прэзентаваў толькі кавалерыйскую сутычку. Сёлетні паказаў яшчэ і вулічныя перастроўкі непасрэдна ў Міры. Застаўся час і для рознага роду палітэсаў: французскіх кулінарных экзерсісаў ды касцюмаваных відовішчых шпацыраў. Прысутнасць на фестывалі — платная, з кожным годам набывае ўсё большую папулярнасць.

Словам, Мір з замкавага ценю пакрысе выходзіць, хоць працы тут (з тураператараў, рэкламшчыкаў і спонсарамі) яшчэ вельмі шмат. А раён у цэлым? Аказваецца, і тут сёе-тое зроблена. У цэнтры культуры фае ўпрыгожвае вялікая карта брэндаў Карэліцкага раёна. Пагуляем па ёй.

Свята Баламутня ў вёсцы Красная. Мы днямі пісалі пра гэтае адмысловае мерапрыемства, дзе не абышлося без юшкі. Зазначу толькі, што клубным работнікам на чале з бібліятэкарамі трэба было літаральна зарыцца ў кнігі па нацыянальнай міфалогіі, каб адшукаць такога каларытнага і незашмалытаванага героя. Ягоная прысутнасць,

Разам з начальнікамі аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Карэліцкага райвыканкама Інай Санчук я ставіў перад сабой некалькі журналісцкіх задач: хацеў паказаць работу з самымі рознымі ўзроставымі групамі насельніцтва пры поўным узаемакантакце бібліятэкараў ды клубнікаў; цікавіўся канкурэнтаздольнасцю культуры Міра ва ўмовах непасрэднага суседства з замкавай цікавосткай, ад “эксплуатацыі” якой раён грошай не атрымлівае, ды і не павінен па законе. (Былі спробы наладжвання канцэртаў ля замкавых муроў пры дапамозе АНТ, але нават самы ўдалы праект не можа цягнуцца бясконца.) Патрэбны новыя ідэі.

Замку — замкавае, Міру — мірскае

Карэліччына: адзінаццаць крокаў да дасканаласці

На здымках:

- Геаграфічна-прасторавая перспектыва мястэчка Мір.
- Ля самавара ў Турцы.
- Марыя Кронь са знаёмай жабкай.
- Дырэктар Маладзёжнага цэнтра Тэрэза Кожуць сёння — галоўны пірат.
- Майстар-метадыст Карэліцкага РДР Вікторыя Ланеўская. У такой сукенцы яна была на фэсце “Мір — 1812”. Хлопцы ўвесь валідол панілі.
- “Заапарк” з Ярэмічаў. Горача!

падаецца, зробіць гонар любой імпрэзе!

Мядовы фест вёскі Цырын. Тут спакон веку шмат пчаляроў, якіх актыўна падтрымлівае бортніцкая суполка з Баранавіччыны ды навукоўцы з НАН Беларусі. Кажуць, толькі цырынскія “мядовыя” спецыялісты змогуць навучыць вас стопрацэнтна адрозніваць якасную прадукцыю ад фальшывай, якая мядовыя кірмашы па краіне проста запаланіла.

Свята льну ў Бельс Лугах. Калі даведаўся, што гэтую вёску выкупілі муж і жонка Радзюкевічы з Мінска, у

мяне ад журналісцкага азарту рукі проста дрыжыкамі пабраліся. Ёсць, ёсць яшчэ сярод нашай гарадской інтэлігенцыі героі-народнікі! Трыццацігадовы Іван (архітэктар па адукацыі) цяпер кінуў гаспадаркай, якую прыстасоўвае пад агратурызм: восем хат ужо гатовы прыняць гасцей. Зроблена і канцэртная эстрада.

Іван, жонка Марыя і іхняя чатырохгадовая дачка і фест збіраюцца ладзіць з добрай душой. “Зробім усё, каб свята атрымалася якасным, — запэўніў гаспадар вёскі. — У вольных хатах можна май-

стар-класы рамеснікаў арганізаваць”. Алчуваець, якія выгоды абяцае абодвум бакам такая супраца? Вось і я пра тое ж.

Свята буракоў у Аюцавічах. Трошкі, на мой погляд, сумнаватая назва. Дый рыфма — не налта добрая. Вось свята баршчу — іншая справа! Адно зразумела: стрыжань сцэнарыя такога мерапрыемства — веданне нацыянальнай кухні ды наладжванне здаровага ладу жыцця. Кажуць, той, хто пастаянна ёсць буракі, на сэрца не хварэе. У далёнай вёсцы сёлета анансуецца і свята кветак.

Да папярэдняга “харчовага” мерапрыемства лагічна далучаюцца *Свята хлеба ў Малочычах* і *Свята бульбы ў Ярэмічах*.

Да слова, у *Ярэмічах* адбываецца і *свята масак*, арганізацыйным ядром якой стала клубнае аматарскае аб’яднанне “Закрытыя твары”. Вось гэтыя маскі без твараў інтрыгуюць у першую чаргу. Тут варта пэўныя нюансы патлумачыць. Справа вось у чым. Пенсіянерка Марыя Кронь займаецца вырабам касцюмаў, якія толькі прыблізна нагадваюць роставыя фігуры. Па яе словах, гэтыя каркасныя фігуры зроблены з натуральных матэрыялаў і прызначаны для розных баяў-маскарадаў. Вы б бачылі, з якім задавальненнем (нягледзячы на гарачыню) сталыя людзі апранаюцца ў касцюмы льва, малпы, лісы, зубра і пачынаюць дэманстраваць карцінкі з жывёльнага свету. Касцю-

маў такіх — дзясяткі, пад іх захоўванне адведзены аж два пакоі дома культуры.

Свята “Зімовыя забавы” ў Варончы. Да ўвагі турыста — зімовыя гульні і калядныя абрады. Трошкі шырэйшае *Уласце ў Лугах*. Тут прэзентуюцца абрады ад Калядаў да Масленкі.

І апошні брэнд — *свята “Макоша запрашае”*. Ладзіцца яно ў вёсцы *Райца*. Макоша, хто не ведае (я не ведаў) — славянская багіня рукадзелля. Шмат майстроў у вёсцы. Так атрымалася, што побач з ёй пасялілася вядомая ва ўсёй краіне саломкапляцельшчыца Вера Салдатава. Давялося пагутарыць і з ёю. Вера Яўгенаўна распавяла, што з задавальненнем правядзе для ахвотных майстар-класы, шчыльна супрацоўнічае з мясцовымі музеем і домам рамёстваў. Напэўна, і гэтае свята будзе асветлена прысутнасцю вельмі неардынарнага чалавека.

“ГРАНТАВЫХ” ГРОШАЙ ПАКУЛЬНЯМА

Вось такія адзінаццаць вельмі розных крокаў да ўдасканалвання мясцовай культуры. Шчыра кажучы, я думаў, што палова з гэтых святаў-фэстаў фінансуецца за кошт еўрасаюзаўскіх фондаў. На жаль, не. Начальнік

аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Іна Санчук, якая на гэтай пасадзе зусім нядаўна, таксама гэтым незадаволенна. Кажэ, што былі ў свой час спробы паўдзельнічаць у конкурсе праектаў Праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва “Літва — Латвія — Беларусь 2014 — 2020” (ён называўся “Развіццё найноўшых сацыяльных ініцыятыў у Шалчынінкай і Карэліцкім раёне ў трансгранічным супрацоўніцтве”). Нават і спецыяліст “па грантах” знайшоўся — з іншага раёна, прапанаваў з афармленнем папер дапамагчы. Але праект пакуль у стадыі еўрасаюзаўскага разгляду. Якім будзе яго далейшы лёс?

Сітуацыя крыху скрапулася на пачатку лета, калі мірскія кніжнікі сустрэліся з эстонскімі калегамі — сельскімі бібліятэкарамі з горада Вільяндзі. Дырэктар райбібліятэкі Лілія Арцюх распавяла ім пра дзейнасць аўтабібліятэкі ва ўмовах аптымізацыі. Тыя вельмі здзівіліся. Зацікавіліся эстонцы і платнымі паслугамі. Яшчэ адна падстава для трансгранічнага супрацоўніцтва. Вырашана рыхтаваць заяўку на праект MOST Еўрапейскага саюза для наладжвання прафесійных стасункаў з бібліятэкарамі Вільяндзі. Абяцала дапамагчы ў гэтай справе дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Вольга Папко. Але ж і тут няма поўнай гарантыі паспяховага ажыццяўлення пакуль нязбыўнай мары. Крыўдна ўдвая з той прычыны, што Гродзеншчына, наколькі ведаю, першыняе ў рэспубліцы па атрыманні грантаў. У Карэлічах што-сьці калісьці яўна ўпусцілі. А такая практыка вельмі спатрэбіцца для далейшага развіцця, скажам, Міра.

У свой час я наведваў лекцыі па, так бы мовіць, грантадаўстве і памятаю, што электронную пошту праблем можна знайсці ў Сесіве. Галоўнае, правільна ставіць пытанне. Тое ж тычыцца і кансультантаў па складанні заявак, праграм ды іншых патрэбных дакументаў. Інакш кажучы, недахоп трэба тэрмінова выпраўляць.

ЗАВЯЗАЦЬ У АДЗІН ВУЗЕЛЬЧЫК

Зноў вернемся ў Мір. Замак застаецца яго перспектывай. Але толькі прасторава-геаграфічнай. Не, рамеснікі раёна, як індывідуальныя прадпрямальнікі, маюць права рэалізаваш свае сувеніры ля замкавых плошчаў. Усе астатнія “рухі” выключаюцца. Таму для раённай і месцковай культуры сівыя мury могуць стаць хіба што пастаянным антуражам для дзеі, якая будзе прыцягваць да сябе турыстаў прыкладна пад такім слоганам: “Пабываць у замку і не наведваць Мір і Карэліцкі раён увогуле — грэх, які немагчыма замаліць”.

У той дзень гандлёвыя рады мястэчка пуставалі. Ужо па дарозе ў Мінск я падумаў: а чаму б іх рэгулярна і з узгадненнем з тураператарамі не запаўняць прадукцыяй тых вёсак-брэндаў, пра якія я пісаў вышэй? Гандляваць можна мёдам, кветкамі, юшкай, рыбай, выпечкай, льянымі вырабамі, буракамі, саломкапляцельшчыцай. А вакол зубры з тыграмі будуць шпацыраваць. Мілата! А хто тады з турыстаў адмовіцца праехаць у “прыватную вёску”? Яшчэ раз паўтараю: справа за рэкламшчыкамі ды маркетологамі.